

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO :2016/626
KARAR TARİHİ :29/09/2016

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ

:

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ

:-

ŞİKAYET EDİLEN İDARE

: Üniversitesi Rektörlüğü

ŞİKAYETİN KONUSU

: Dikey Geçiş Sınavı ile lisans öğrenimine devam hakkı kazanarak 2. sınıfa intibakı yapılan şikayetçi kendisinden haksız yere öğrenim ücreti tahsil edildiğini iddia etmekte; öğrenci katkı payının devletçe karşılanmasına ilişkin sürenin hesabında, lisans programına kayıt yaptırılan dönemin esas alınmasına itiraz ederek program süresinin dikkate alınmasını ve yaptığı ödemenin iadesini talep etmektedir.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 06/02/2016

I. USUL

A. Şikayet Başvuru Süreci

1. Şikayet başvurusu, Kurumumuza elektronik başvuru ile yapılan 08/02/2016 tarih ve 1427 sayı ile kayıt altına alınan, gerçek kişiler için şikayet başvuru formu vasıtasıyla yapılmıştır. Şikayet başvurusunun karara bağlanması için 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41/1-a maddesi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikayetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiştir.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde; şikâyet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikâyetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, idari başvuru yollarının tüketildiği, 08/09/2015 tarihli dilekçe ile Üniversitesi'ne başvurduğu, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 25/01/2016 tarihinde şikayetçiye cevap verdiği ve şikayetçinin öğrenci katkısı ödemesi gerektiğini belirttiği, şikâyetin süresinde yapıldığı ve şikâyetin diğer ön inceleme konularında da eksikliğin bulunmadığı, bu nedenle şikâyetin incelenmesine ve araştırılmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. Şikayetçi başvurusunda özetle; Dikey Geçiş Sınavı (DGS) ile 13/09/2012 tarihinde Üniversitesi Lisans Bölümüne kayıt yaptırdığını ancak ilk yılında 2. sınıfa intibakının yapılarak tarafına 1. sınıf ders yükü verilmek suretiyle mezun olma süresinin üniversite yönetim kurulu kararı ile bilinçli olarak

uzatıldığını, üniversitedeki 3. yılının 4. sınıf olarak gösterildiğini ve bir sonraki yılının 4. yılı olmasına rağmen üniversite tarafından 5. yıl olarak gösterildiğini belirterek, 29456 sayılı ve 25 Ağustos 2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair Kararın 11. maddesinin 1. bendinde Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Kılavuzunda belirtilen öğretim süresi olan 4 yılı doldurmamış olmasına ve Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezinin resmi internet sitesinde Lisans Bölümü süresinin 4 yıl olarak kabul edilmesine rağmen üniversite tarafından, kendisinden öğrenim süresinin 5. yılında olması gerekçesiyle haksız yere öğrenim ücreti tahsil edildiğini ve DGS ile kayıt olan öğrencilere bu sürelere ilave süre uygulanmasına yönelik halihazırda herhangi bir yasal düzenleme olmadığını, *üniversitenin Bakanlar Kurulu Kararına aykırı hareket ederek kendi kanaatine göre öğrenim süresi belirlediğini ve öğrenim süresi için yılı değil de sınıfı esas aldığı iddia etmektedir.* Şikâyet sahibi, iddia ettiği *bu haksız uygulamanın durdurulmasını ve tahsil edilen öğrenim ücretinin kendisine iadesini Kamu Denetçiliği Kurumundan talep etmektedir.*

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

4. Şikâyet başvurusunun çözüme kavuşturulması amacıyla .././2016 tarihli sayılı yazıyla Üniversitesi Rektörlüğü’nden ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’ndan bilgi belge isteminde bulunulmuş olup gerekli bilgi ve belgeler Kamu Denetçiliği Kurumu’na gönderilmiştir.

4.1. Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı’nın .././2016 tarih ve ... sayılı cevabi yazısı ve eklerinde özetle; **Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliğinin “dikey geçiş” başlıklı 29 uncu maddesinde;** *“Meslek yüksekokulu mezunlarının lisans programlarına kayıtları, 19/02/2002 tarihli ve 24676 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelik hükümleri esas alınarak ilgili yönetim kurulunca yapılır.”* hükmü, **Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelik’in “lisans öğrenimi” başlıklı 9 uncu maddesinde;** *“Lisans öğrenimine başlama hakkı elde eden öğrencilere üniversitelerince ön lisans eğitimi sırasında almış oldukları derslerden eş değer kabul edilenlere muafiyet verilerek ve kredileri dikkate alınarak, programdan alması gereken dersler belirlenir. Öğrencinin alması gereken derslere göre programa kaydı yapılarak, eğitime devam hakkı verilir.”* hükmü ile **2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim ücretlerinin Tespitine Dair 2015/8040 sayılı Bakanlar Kurulunun “Süresinde Mezun Olamayan Öğrencilerin Katkı Payı ve Öğrenim Ücreti Tutarları ile Artırmalı Katkı Payı ve Öğrenim Ücreti Uygulaması” başlıklı 11 inci maddesinde** yer alan *“Hazırlık sınıfı veya yabancı dil geliştirme programı hariç olmak üzere, ön lisans, lisans düzeydeki yükseköğretim programlarından Öğrenci Seçme Yerleştirme Sistemi Kılavuzunda belirtilen süreler, lisansüstü düzeydeki yükseköğretim programlarından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği’nde belirtilen süreler sonunda mezun olamayan öğrencilerden ekli cetvellerde belirtilen tutarlar kadar öğrenci katkı payı ve öğrenim ücreti alınır.”* hükümlerinin yer aldığı,

4.2. Söz konusu hükümler kapsamında ..’un 2012-2013 Eğitim öğretim yılı güz yarıyılında Dikey Geçiş Sınavı (DGS) sonucu Üniversitesi Fakültesi Programına kayıt yaptırdığı ve Fakültesi Yönetim Kurulunun 26.09.2012 tarih ve 38/65 sayılı kararıyla muafiyet işlemlerinin yapıldığı,

4.3. Buna göre *1. sınıf 1. yarıyıldan 19 saatlik, 1. sınıf 2. yarıyıldan 8 saatlik, 2. sınıf 1. yarıyıldan 14 saatlik, 2. sınıf 2. yarıyıldan 8 saatlik dersten muaf tutulduğu,*

4.4. *Alması gereken 1. sınıf 1. yarıyıldan 15 saatlik, 1. sınıf 2. yarıyıldan 20 saatlik, 2. sınıf 2. yarıyıldan 20 saatlik, 2. sınıf 2. yarıyıldan 27 saatlik ders olduğu, intibakının da 2. sınıf 3. yarıyıla yapıldığı,*

4.5. Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliği gereği **1. sınıf öğrencilerinin 1. sınıfın tüm derslerini almakla yükümlü olduğu, üst sınıftan ders alma işlemi yapamadığı; 2. sınıf 3. yarıyıldan itibaren öğrencilerin öncelikle alt yarıyıldan varsa başarısız oldukları ders/dersleri, daha sonra alt yarıyıldan hiç almadıkları ders/dersleri aldıktan sonra buldukları yarıyıl derslerini saat sınırında (mezuniyet aşamasındaki öğrenciler için 39 saat, diğer öğrenciler için başarısız dersleri yoksa 30 saat, devamı alınarak başarısız oldukları ders, varsa başarısız olunan ders saati kadar ancak en fazla 33 saat olacak şekilde) alabildiği,**

4.6. **Belirtilen ders seçme kuralına göre dersler seçildikten sonra saat sınırı izin veriyorsa ve genel akademik başarı not ortalaması 2,00-2.49 arasında ise bir ders; 2,50-3,49 arasında ise iki ders; 3,50 ve üzerinde ise 30 ders saati ile sınırlı olmak kaydıyla istediği sayıda ders alınabildiği ve böylece öğrencilerin öğrenimlerini daha kısa sürede bitirebilme avantajını yakalayabildiği,**

4.7. Bütün bu kurallar ve adı geçen öğrencinin muaf olduğu/alması gereken dersler düşünüldüğünde **..’un 2. sınıf 3. yarıyıla intibakının yapılmasının öğrenci lehine alınmış bir karar olduğu, şikayet sahibinin öğrenci durum belgesi (transkript) incelendiğinde 2012-2013 Eğitim Öğretim yılı güz yarıyılında muaf olmadığı 1. Sınıf dersleri ile birlikte üç adet 2. sınıf dersi aldığı,**

4.8. **Dikey geçişle gelen öğrencilerin katkı payı hesabında ise önceki öğrenimlerinde geçirdikleri 2 yıl/4 yarıyıl sürenin dikkate alınmayarak Fakülte Yönetim Kurulu Kararları ile intibak ettirildiği sınıf bilgisine göre, 4 yıllık öğrenim yapan fakülteler için, toplamda 5. yıl 9. yarıyıldan itibaren katkı payı tahsil edildiği; bu nedenle ..’tan tahsil edilen katkı payı ücretinin iade talebinin uygun olmadığı,** hususları açıklanmıştır.

4.9. **Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı** bilgi belge istemini süresinde cevaplandırmamış olup Kamu Denetçiliği Kurumu’nun 15/06/2016 ve 28/06/2016 tarihli tekit yazılarını müteakip, Maliye Bakanlığı yetkilileri ile doğrudan görüşmeler yapılması suretiyle sürecin daha fazla geciktirilmemesi için en kısa sürede konuyla ilgili görüş oluşturulması talep edilmiştir. **Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı/2016 tarihli ... sayılı cevabi yazısı** ile Maliye Bakanlığı’nın konuya ilişkin görüşünü sunmak suretiyle bilgi belge istemini gecikmeli cevaplandırmıştır.

4.10. **..../2016 tarihli ... sayılı cevabi yazı ekinde yer alan Maliye Bakanlığı’nın/2016 tarihli sayılı yazısında** özetle; Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelik’in 9 uncu maddesinin incelenmesinden ön lisans programlarından mezun olup lisans öğrenimine başlama hakkı elde eden öğrencilerin üniversitelerince ön lisans eğitimi sırasında almış oldukları derslerden eş değer kabul edilenlere muafiyet verilerek ve kredileri dikkate alınarak lisans programından alması gereken derslerin belirleneceğinin ve bu derslere göre lisans programına kaydının yapılacağını, lisans eğitimine hangi sınıftan başlanacağına derslerin muafiyet durumuna göre **her üniversitenin kendisinin karar vereceğinin anlaşıldığı,** diğer taraftan, Bakanlar Kurulu’nun 2015/8040 sayılı “2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine Dair Karar” ın 11 nci maddesinde, hazırlık sınıfı veya yabancı dil geliştirme programı hariç olmak üzere, ön lisans, lisans düzeydeki yükseköğretim programlarından **Öğrenci Seçme Yerleştirme Sistemi Kılavuzunda belirtilen süreler sonunda mezun olamayan öğrencilerden ekli cetvellerde belirtilen tutarlar kadar öğrenci katkı payı ve öğrenim ücreti alınacağını hükme bağlandığı,** bu çerçevede, **ön lisans programlarından mezun olup dikey geçiş suretiyle lisans öğrenimine başlama hakkı elde eden öğrenciler için öğrenci katkı payının Devletçe karşılanmasına ilişkin sürenin hesabında lisans programına kayıt yaptırdıkları dönemin esas alınması** ve anılan Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen **program sürelerine göre kalan dönemler için katkı paylarının Devletçe karşılanmasının uygun olacağı** yönünde değerlendirme yapılmıştır.

C. Olaylar

5. Şikayetçi ..., 3 numaralı paragrafta açıklandığı üzere DGS ile 13/09/2012 tarihinde Üniversitesi Lisans Bölümüne kayıt yaptırmaya hak kazanmış ve ilk yılında 2. sınıfa intibakı yapılmıştır.

5.1. Şikayetçi üniversitedeki 4. yılının 5. yıl olarak gösterildiğini ve üniversitede 4. yılını doldurmamasına rağmen kendisinden katkı payı alındığını belirterek katkı payı ödemesinin iadesi talebiyle .././2015 tarihli dilekçe ile Üniversitesi'ne başvuruda bulunmuş ve Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından .././2016 tarihinde verilen cevabi yazıda şikayetçinin istemi reddedilmiştir.

5.2. Şikayetçi Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı ile öğrenci seçme ve yerleştirme kılavuzunda belirtilen lisans programı öğrenim süresini gerekçe göstererek konuyla ilgili olarak 16/02/2016 tarihinde Kurumumuza başvurmuştur. Başvurusunda üniversitenin mevzuata aykırı işlem yaparak kendi kanaatine göre öğrenim süresini belirlediğini ve haksız bir uygulamayla katkı payı aldığını iddia ederek Kurumumuzdan söz konusu haksız uygulamanın durdurulmasını ve yaptığı ödemenin iadesini talep etmiştir.

D. Kamu Denetçisi Serpil Çakın'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

6. Şikâyet konusu işleme ilişkin bilgi ve belgeler Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı ve Üniversitesi Rektörlüğü'nden istenilmiş, idarelerce 4 numaralı paragraf ve alt bentlerinde yer verilen açıklamalar yapılarak, konuya ilişkin belgelerin örnekleri gönderilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

7.1. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "**Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı**" başlıklı 74 üncü maddesinde; "... Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler..." hükmü düzenlemektedir.

7.2. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun "**Kurumun görevi**" başlıklı 5 inci maddesi; "**Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir. (...)**" şeklindedir.

7.3. 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "**Yükseköğretim kurumları ve üst kuruluşları 1. Yükseköğretim kurumları**" başlıklı 130 uncu maddesinde; "(...) kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur. (...) Yükseköğretim kurumlarının kuruluş ve organları ile işleyişleri ve bunların seçimleri, görev, yetki ve sorumlulukları (...) öğretim düzeyleri ve süreleri, yükseköğretime giriş, devam ve alınacak harçlar, (...) Yükseköğretim kuruluna ve üniversitelere Devletin sağladığı mali kaynakların kullanılması kanunla düzenlenir." hükmü bulunmaktadır.

7.4. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun **Yükseköğretim Kurulunun görevlerine ilişkin 7nci maddesinde** "(Değişik: 17/8/1983 - 2880/3 md.) e) Yükseköğretim kurumlarında eğitim - öğretim programlarının asgari ders saatlerini ve sürelerini, öğrencilerin yatay ve dikey geçişleriyle ve yüksekokul mezunlarının bir üst düzeyde öğrenim yapmalarına ilişkin esasları Üniversitelerarası Kurulun da görüşlerini alarak tespit etmek"; **Fakülte Yönetim Kuruluna ilişkin 18 nci maddesinde** "(5) Öğrencilerin kabulü, ders intibakları ve çıkarılmaları ile eğitim - öğretim ve sınavlara ait

işlemleri hakkında karar vermek”; Lisans düzeyinde öğretime ilişkin **43ncü maddesinde** **“Yükseköğretim, harca tabi olup** bu kanunda belirlenen amaç ve ana ilkelere göre aşağıdaki şekilde düzenlenir. a. Yükseköğretim kurumlarında, kuruluş özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre yapılan eğitim - öğretim ve buna dayalı olarak verilen diplomalarla ilgili esaslar her üniversitece hazırlanacak öğretim ve sınav yönetmeliğinde belirtilir.” hükümleri düzenlenmiştir.

7.5. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun Diploma alma, ders kredilerinin hesaplanması, öğrencilik haklarından yararlanma ve sınavlar başlıklı **44ncü maddesinde** **“(Değişik: 13/2/2011-6111/171 md.)** a. Yükseköğretim kurumlarının önlisans, lisans ve lisansüstü düzeyindeki diploma programlarına kayıtlı öğrenciler, bu madde hükümlerine göre belirlenen ders kredileri ve diğer yükümlülükleri başarı ile tamamlamaları halinde; önlisans, lisans, yüksek lisans veya doktora diploması alır. (...) b. Yükseköğretim kurumlarında, öğretim faaliyetlerinin üç dönemi aşmamak üzere yıl içinde kaç döneme ayrılarak sürdürüleceği; **her bir dönemde alınması gereken asgari ve azami kredi miktarları (...); kayıt, devam, uygulama, tez ve teorik ders içerikleri, ön şartlı dersler, sınav çeşitleri ve bunların ders başarı notuna katkısı; (...)** **diğer yurt içi ve yurt dışı yükseköğretim kurumlarından alınan derslerin kredilerinin intibakının sağlanması; (...)** ve eğitim-öğretimin devamına ilişkin diğer hususlar, Yükseköğretim Kurulunun bu konularda belirlediği temel ilkelere uygun olarak yükseköğretim kurumları senatoları tarafından belirlenir.

7.6. Cari hizmet maliyetinin hesaplanması, öğrenci katkı payları ve öğrenim ücretleri başlıklı 46 ncı maddesinde **“(Değişik: 13/2/2011-6111/172 md.)** a. Yükseköğretim kurumlarında, öğrenci başına düşen **cari hizmet maliyetleri**, yükseköğretim programlarının özellikleri göz önüne alınarak **Yükseköğretim Kurulunca hesaplanır.** Öğrencilerden **her bir dönem için birinci öğretimde öğrenci katkı payı**, ikinci öğretim ve uzaktan öğretimde ise öğrenim ücreti alınır.(...) b. Birinci öğretim, ikinci öğretim, açık ve uzaktan öğretim için Yükseköğretim Kurulu tarafından hesaplanan **cari hizmet maliyetlerinin Devlet tarafından karşılanacak kısmı, öğrenciler tarafından karşılanacak katkı payları** ve öğrenim ücretleri ile **uygulamaya ilişkin usul ve esaslar**, her yıl haziran ayı sonuna kadar **Maliye Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulunun görüşü ve Milli Eğitim Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir.** Öğrenci katkı payı veya öğrenim ücretinden **muaf tutulacaklar** ile yabancı uyruklu öğrencilerden alınacak **asgari öğrenim ücretlerinin tutarı Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir.** (...) ç. (Değişik: 27/3/2015-6637/20 md.) Diploma programlarının hazırlık sınıfı eğitimi hariç olmak üzere, iki yıllık ön lisans ve **dört, beş ve altı yıllık lisans programlarından bu süreler sonunda mezun olamayan öğrencilerden, ilgili dönem için öngörülen katkı payı ve öğrenim ücreti alınır.**(...) g. Öğrenci katkı payı ve öğrenim ücretleri, ilgili dönem başlarında ödenir. Süresi içinde katkı payı veya öğrenim ücretini ödemeyenler ve mazeretleri ilgili yükseköğretim kurumunun yönetim kurulunca kabul edilmeyenler, o dönem için kayıt yaptıramaz ve öğrencilik haklarından yararlanamaz. (...)” hükümleri düzenlenmiştir.

7.7. 2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim ücretlerinin Tespitine Dair **2015/8040 sayılı Bakanlar Kurulu kararı** 25 Ağustos 2015 tarihli ve 29456 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmış olup, kararın **Genel Esaslar başlıklı 2 nci maddesinde** **“2015-2016 Eğitim-Öğretim Yılında öğrenimine devam eden veya yeni kayıt yaptıracak birinci öğretim ve açık öğretim öğrencilerinden, 4 üncü ve 11 inci maddelerdeki hükümler saklı kalmak kaydıyla, öğrenci katkı payı alınmayacağı, bu öğrencilerden alınması gereken öğrenci katkı payı tutarlarının Devlet tarafından karşılanacağı”,** aynı Kararın **Süresinde Mezun Olamayan Öğrencilerin Katkı Payı ve Öğrenim Ücreti Tutarları ile Artırılmış Katkı Payı ve Öğrenim Ücreti Uygulaması başlıklı 11 nci maddesinde** ise, **“hazırlık sınıfı veya yabancı dil geliştirme programı hariç olmak üzere, ön lisans, lisans düzeydeki yükseköğretim programlarından Öğrenci Seçme Yerleştirme Sistemi Kılavuzunda belirtilen süreler, lisansüstü düzeydeki yükseköğretim programlarından Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde belirtilen süreler sonunda mezun olamayan öğrencilerden ekli cetvellerde belirtilen**

tutarlar kadar öğrenci katkı payı ve öğrenim ücreti alınacağı”, Uygulamaya İlişkin Tebliğ başlıklı 19 uncu maddesinde ise “Maliye Bakanlığı bu kararın uygulanması ile ilgili hususlarda Yükseköğretim Kurulu’nun görüşünü alarak tebliğler çıkarabilir.” hükümleri düzenlenmiştir.

7.8. Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim Öğretim Yönetmeliği Amaç başlıklı **1nci maddesinde** “Bu Yönetmeliğin amacı; Üniversitesine bağlı fakülte, devlet konservatuvarı ve yüksekokulların ön lisans ve **lisans kayıt, eğitim-öğretim ve sınavlarında uygulanacak usul ve esasları** düzenlemektir.”; Tanımlar başlıklı **4 üncü maddesinde** “ i) **Katkı payı: 2547 sayılı Kanunun 46 ncı maddesi gereği birinci öğretim öğrencilerinin ödemeleri gereken ücreti**” olduğu açıklanmakta; Dikey geçiş başlıklı **29 uncu maddesinde** (1) **Meslek yüksekokulu mezunlarının lisans programlarına kayıtları**, 19/2/2002 tarihli ve 24676 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmelik **hükümleri esas alınarak ilgili yönetim kurulunca yapılır.**” hükmü; **42nci maddesinde ise** “(1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde ilgili mevzuat hükümleri ile Senato ve ilgili birimlerin kurul kararları uygulanır.” hükmü düzenlenmiştir.

7.9. Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Ön Lisans Programları Mezunlarının Lisans Öğrenimine Devamları Hakkında Yönetmeliğin (Değişik:RG-29/7/2011-28009) Amaç başlıklı 1nci maddesinde “Bu yönetmeliğin amacı, meslek yüksekokulları ve açıköğretim ön lisans programlarından mezun olan başarılı öğrencilerin örgün öğretim ve açıköğretim lisans programlarına **dikey geçiş yapmaları ve yerleştirilmeleriyle ilgili esas ve usulleri belirlemektir.**”; Lisans öğrenimi başlıklı 9 uncu maddesinde “(Başlığı ile birlikte değişik:RG-29/7/2011-28009) Lisans öğrenimine başlama hakkı elde eden öğrencilere **üniversitelerince ön lisans eğitimi sırasında almış oldukları derslerden eş değer kabul edilenlere muafiyet verilerek ve kredileri dikkate alınarak**, programdan alması gereken dersler belirlenir. **Öğrencinin alması gereken derslere göre programa kaydı yapılarak, eğitime devam hakkı verilir. (...)** Dikey geçiş yapan öğrenciler **2547 sayılı Kanunun 44 üncü maddesindeki hükümlere göre öğrenimlerine devam ederler.**” hükmü düzenlenmiştir.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

8. Şikâyet konusuyla ilgili olarak üniversitelerin uygulamaları hakkında yapılan incelemede; Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı’nın katkı payı ödemelerine ilişkin internet sitesinde yer verdiği açıklamalarda özetle “*2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 46. maddesinin öğrenci katkı payları ve öğrenim ücretlerine ilişkin mevzuatı düzenlediği, ödemelerde fiili dönemin dikkate alındığı, intibak döneminin dikkate alınmadığı*” belirtilmiş; bununla ilişkili olarak öğrenim süreleri açıklanarak *4 yıllık lisans programlarında program süresinin 4 yıl/8 yarıyıl olduğu, ÖSS veya eşdeğeri sınavlarla kayıt olan öğrencilerin önceki programlarında almış oldukları bazı dersleri programlarına saydırarak bazı derslerden muaf oldukları, bu şekilde muaf olunan dersler için harcatılan dönemlerin öğrenim süresi hesabına katıldığı ve katkı payı/öğrenim ücreti ödemelerinde de gözönüne alındığı*” belirtilmiştir.

9. Öğrenim süreleri ise aşağıdaki şekilde açıklanmıştır.

DİPLOMAPROGRAMI	PROGRAMSÜRESİ
Temel İngilizce Bölümü	1 yıl/ 2 dönem
Önlisans programları	2 yıl/ 4 dönem
Lisans programları (dört yıllık)	4 yıl/ 8 dönem
Lisans programları (beş yıllık)	5 yıl/ 10 dönem

Lisansüstü bilimsel hazırlık programları (bir dönemlik)	1 dönem
Lisansüstü bilimsel hazırlık programları (iki dönemlik)	2 dönem
Yüksek lisans programları	2 yıl/ 4 dönem
Doktora programları	4 yıl/ 8 dönem
Lisans sonrası doktora programları	5 yıl/10 dönem

C. Kamu Denetçisi Serpil ÇAKIN'ın Kamu Başdenetçisi'ne Önerisi

10. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; şikayetçinin lisans programının süresini tamamlamış olması ve 2015-2016 eğitim öğretim yılında 9. yarıyıl itibariyle cari hizmet maliyetlerine öğrenci katkısını ödemekle yükümlü olması nedenleriyle şikayetçinin ödediği öğrenim ücretinin iade edilmesi talebinin reddi yönündeki öneri Kamu Başdenetçisi'ne sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

11. Şikayetçi ile üniversite arasındaki uyuşmazlıkta, 3 numaralı paragrafta yer verildiği üzere DGS ile lisans öğrenimine devam hakkı kazanarak intibakı yapılan şikayetçi kendisinden haksız yere öğrenim ücreti tahsil edildiğini iddia ederek, öğrenci katkı payının devletçe karşılanmasına ilişkin sürenin hesabında, lisans programına kayıt yaptırılan dönemin değil program süresinin esas alınmasını ve yaptığı ödemenin iadesini talep etmektedir. Uygulamada 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 43. maddesinde yüksek öğrenimin harca tabi olduğu düzenlenmiş olup, kanunun 46. maddesi uyarınca öğrenci katkı payları *Yükseköğretim Kurumlarında Cari Hizmet Maliyetlerine Öğrenci Katkısı Olarak Alınacak Katkı Payları ve Öğrenim Ücretlerinin Tespitine dair* Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmektedir. Şikayetin çözümü açısından önem arz eden öğrenim süresi bakımından 46. maddenin 4. fıkrasında *dört yıllık lisans programlarından bu süre sonunda mezun olamayan öğrencilerden, ilgili dönem için öngörülen katkı payı ve öğrenim ücreti alınacağı* düzenlenmiştir. Uygulamada ise, üniversitelerin öğrenci işleri daire başkanlıklarının ön lisans programlarından mezun olup dikey geçiş sınavı sonucuna istinaden lisans öğrenimine devam etme hakkı elde eden öğrenciler için öğrenci katkı payının Devletçe karşılanması hususunda, sürenin hesabında öğrencilerin lisans programına kayıt yaptırıldıkları dönemi esas aldıkları görülmüştür. Nitekim somut olayda şikayetçinin üniversitenin yaptığı intibak işlemi neticesinde 2. sınıfa yerleştirildiği, intibak işlemlerine ilişkin mevzuat dikkate alındığında 2547 sayılı kanunun 18 nci maddesinde Fakülte Yönetim Kurulunun öğrencilerin ders intibakları hakkında karar vermekle yetkili olduğunun açıkça düzenlendiği, dolayısıyla şikayetçinin *"1. sınıf ders yükü verilmek suretiyle mezun olma süresinin üniversite yönetim kurulu kararı ile bilinçli olarak uzatıldığı"* iddiasının yerinde olmadığı, ayrıca öğrencinin intibak işlemi neticesinde yerleştirildiği sınıf düzeyi (*2. sınıf*) ile bağlantılı olarak, 2015/8040 sayılı Bakanlar Kurulu kararında belirlenmiş program sürelerinden (*4 yıllık lisan programı için 8 dönem*) sadece geriye kalan dönemler (*3. ve 4. sınıf*) için katkı payları Devletçe karşılandığı için 9. yarıyıldan itibaren şikayetçinin katkı payı ödemekle yükümlü olduğu anlaşılmaktadır.

12. Bunun yanı sıra dikey geçiş yapan öğrencilerin öğrenimlerine 2547 sayılı Kanunun 44 üncü maddesindeki hükümlere göre devam edecekleri mevzuatta açıkça düzenlenmiş olup, Üniversitesi Rektörlüğü'nün şikayetçi hakkındaki işlemlerinde hukuka aykırılık tespit edilmemiş olup, şikayetçinin 3 numaralı paragrafta yer verilen *"kendisinden öğrenim süresinin 5. yılında olması gerekçesiyle haksız yere öğrenim ücreti tahsil edildiği ve DGS ile kayıt olan öğrencilere bu sürelerle ilave süre uygulanmasına yönelik halihazırda herhangi bir yasal düzenleme olmadığı, üniversitenin Bakanlar Kurulu Kararına aykırı hareket ederek kendi kanaatine göre öğrenim süresi belirlediği ve öğrenim süresi için yılı değil de sınıfı esas aldığı"* yönündeki iddialarının, idarenin öğrenim süresinin belirlenmesinde ve katkı payının 9. yarıyıl itibariyle ödenmesini talep etmesinde mevcut hukuki

düzenlemeler ile yetkili kurumların uygulamaya yön veren görüşleri doğrultusunda işlem yapmış olduğu anlaşıldığından ve keyfi bir işlemi tespit edilemediğinden, yerinde olmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca *DGS ile kayıt olan öğrencilere ilave süre uygulanmasına yönelik yasal düzenleme bulunmaması bakımından* dikey geçiş sınavına girmeye hak kazanan öğrencilerin öncelikle ön lisans bitirmiş olması gerektiği dikkate alındığında, bu öğrencilerin önceki öğrenimleri olan ön lisans programlarında geçirdikleri 2 yılın lisans programına devam etme hakkı kazandıklarında öğrenim süresine ilave edilmediği, intibak işlemine göre kayıt yaptırdıkları dönemin esas alındığı, dolayısıyla dört yıllık lisans programına kayıtlı öğrenciler için öngörülen program süresinin 8 dönem olduğundan bu süre içinde devlet katkısından istifade edebileceği yönünde düzenlemenin esasında mevcut bulunduğu, ayrıca DGS öğrencilerinin mezun oldukları üniversitelerin ilgili bölümleri ile lisansa hak kazandıkları üniversitelerin ilgili bölümlerinin ders ve kredi içeriklerinin birbirinden farklı olması ve bununla bağlantılı olarak intibak sınıflarının farklılık göstermesi hususları dikkate alındığında; DGS sonucu intibak işlemleri yapılan tüm öğrenciler için standart bir ek süre tespitine imkan bulunmadığından bu talebin fiili durumda uygulanabilir olmadığı, ayrıca intibak sonrasında artık lisans öğrencisi statüsünü kazanan bu öğrencilere ek süre verilmesinin programa kayıtlı tüm lisans öğrencileri bakımından uygulama farklılıklarına sebebiyet verebileceği değerlendirilmiştir.

13. Yukarıdaki açıklamalar, şikâyet başvurusunun iddiaları, idarelerin konu ile ilgili açıklamaları ve uygulama örneği, yasal mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; *şikayetçinin 2014-2015 eğitim öğretim yılı sonu itibariyle 4 yıllık lisans programının süresini tamamlamış olması ve 2015-2016 eğitim öğretim yılında 9. yarıyıl itibariyle cari hizmet maliyetlerine öğrenci katkısını ödemekle yükümlü olması* nedenleriyle idarenin yapmış olduğu işlemde hukuka aykırılık tespit edilmemiş olup şikâyet başvurusunun reddi gerekmiştir.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

14. Şikâyet başvurusunda, ilgili idarenin işleminin 2709 sayılı T.C. Anayasasının 42 nci maddesindeki ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin Ek Protokolünün 2nci maddesindeki eğitim hakkını ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13 ncü maddesindeki etkili başvuru hakkını ve 17nci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağını ihlal ettiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı, etkin başvuru yollarının açık olduğu ve hakların kötüye kullanılmadığı anlaşıldığından, şikâyete konu olayda insan hakları ihlalinin söz konusu olmadığı kanaatine varılmıştır.

F. İyi Yönetişim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

15. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri beklenmektedir. 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “*İyi Yönetim İlkeleri*” başlıklı 6’ncı maddesinde “*Kurum, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum ve davranışta bulunup bulunmadığını gözetir ve iyi yönetim ilkelerine uyar.*” hükmü yer almaktadır. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının 41’inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup, benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen Avrupa Doğru İdari Davranış Yasasında da yer verilmiştir.

16. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; şikâyet başvurusu kapsamında Üniversitesi Rektörlüğü'nden *istenen bilgi ve belgelerin süresi içinde gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği*, şikâyetçinin kendisinden tahsil edilen öğrenim ücretinin iadesi yönündeki talebi ile ilgili idareye sunduğu *dilekçesine gerekçeli cevap verildiği* ancak idarenin *şikâyetçiye makul sürede cevap vermediği ve karara karşı başvuru yollarını göstermediği*, ayrıca konuyla ilgili olarak YÖK Başkanlığından da bilgi ve belge istenmiş olup YÖK Başkanlığının Maliye Bakanlığı'ndan görüş alınmadığı gerekçesiyle ilgili bilgi belgeleri oldukça gecikmeli bir şekilde Kurumumuza ulaştırdığı ve bu yönüyle *kanunlara uygunluk, hesap verilebilirlik ilkelerine uygun davranmakla birlikte idarenin makul sürede karar verme, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi ve karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi ilkelerine uymadığı* anlaşılmış olup; idarelerin bundan böyle bu ilkelere de uymaları beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

C. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

17. 29/06/2012 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 inci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumu'na, dava açma süresi içinde yapılan başvuru, işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, 21 inci maddenin birinci fıkrası uyarınca başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi halinde, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli ret kararın ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

18. Diğer taraftan, anılan Kanunun "Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması" başlıklı 21 inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması hâlinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir; Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 38 inci maddesinin dördüncü fıkrasında da Kurumun inceleme ve araştırmasını, şikâyet başvuru tarihinden itibaren, altı ay içinde sonuçlandıramaması halinde durumun gerekçesiyle birlikte şikâyetçiye tebliğ edileceği ve durmuş olan dava açma süresinin tebliğden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ayda bitirilememesi gerekçesi ve dava açma süresinin kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı hususu 29/07/2016 tarihli E.5750 sayılı yazı ile şikâyetçiye bildirilmiştir.

D. Yargı Yolu

19. 2709 Sayılı 1982 Anayasası'nın Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması Başlıklı 40 inci maddesinin 2 nci fıkrasında, "Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır." hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı varsa 60 günlük dava açma süresinden kalan süre içinde İdare Mahkemesi'ne yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre **ŞİKAYETİN REDDİNE**,

Bu kararın **ŞİKAYET BAŞVURUCUSUNA ve ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ'NE**
tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU

Kamu Başdenetçisi